

Fizikai szakirodalmi kooperáció

A Fizikai Szakirodalmi Kooperációs Bizottság soros ülését a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtárában tartotta meg 1974. május 13-án. Az értekezletre meghívást kaptak a Budapesti Műszaki Egyetem elméleti tanszékeinek, intézeteinek, továbbá a szakirodalmi kooperációban részt vevő egyéb egyetemi intézeteknek és MTA kutatóintézeteknek a professzorai, illetve kutatói tudományos munkatársai, valamint a kooperációban érdekelt könyvtárak képviselői.

Az ülés napirendjén a következő téma szerepelt: A számítógéppel feldolgozott mágnesszalagos adattárak információkészletének felhasználása a kutatók és mérnökök szakirodalmi tájékoztatása érdekében.

Tekintettel arra, hogy a BMEKK már rendezett értekezletet a tanszéki könyvtárosok számára a Központi Fizikai Kutatóintézet mágnesszalagos szolgáltatásának kezdeteiről, a kooperációs kör részére rendezett előadások azt célozták, hogy a kutatással, fejlesztéssel és oktatással foglalkozók megismerkedjenek a számítógépes témafigyelés előnyeivel, elsősorban a KFKI-ban működő INSPEC /Information Service in Physics, Electrotechnology and Computers and Control/ elnevezésű mágnesszalagos szolgáltatás elméleti és gyakorlati kérdéseivel, a számítógépes feldolgozás folyamatával. VESZELI Cecilia, a KFKI Központi Könyvtárának munkatársa és HORVÁTH Iván, a KFKI Számítástechnikai Osztályának matematikusa készséggel ismertette az egybegyűltekkal az igénybevétel és a jelentkezés módját. A KFKI kapacitása a jelenleg futtatott mintegy 210 témánál jóval többet bír el, ezért a fizika, elektrotechnika stb. területein újabb témákra vár és fogad el megbízásokat.

L.Mesterházi Nagy Márta

Szeminárium információtároló és -kereső rendszerekről

(Seminar on information storage and retrieval systems
3-4. September 1973. Hyderabad (India) 1973.)

Az indiai SENDOC /Small Enterprises National Documentation Centre = Kisvállalatok Országos Dokumentációs Központja/ 1973-ban másodszor rendezte meg Hyderabad-ban tájékoztatástudományi szemináriumát. Az 1973-ban megrendezett szemináriumon "Az információtároló és -kereső rendszerek" problémáival foglalkoztak. A kétnapos szemináriumnak közel 60 résztvevője volt, amelyen 20 előzetesen beküldött előadást hallgattak és vitattak meg a résztvevők. Az előadásokat az alábbi három témacsoportba sorolták:

- A/ a tájékoztatás jellege - tájékoztatási kérdéstípusok;
- B/ információtárolás;
- C/ keresőrendszerek.

Az első témacsoportban 8, a második és harmadik témacsoportban 6-6 előadás hangzott el.

Az első témacsoportba sorolt előadások a szeminárium alaptémáját a felhasználók oldaláról közelítették meg.

Igy különösen a tároló és keresőrendszerek alkalmazása és használata szempontjából alapvető fontosságú felhasználói információigények meghatározását elemezte több tanulmány. A textilipari és környezetvédelmi szakemberek speciális tájékoztatási igényeivel, valamint a kisvállalatok tájékoztatási lehetőségeivel külön előadások foglalkoztak.

Ezek az előadások a vállalati és kutatóintézeti szakemberek által feltett kérdéstípusokat hasonlították össze egymással és azt fejtették ki, hogy ezek az igények a rendelkezésre álló hagyományos könyvtári eszközökkel és módszerekkel hogyan elégíthetők ki. Három előadás konkrét eseteket ismertetett az információ-felhasználói igények kielégítéséről. A szeminárium "A" szekciójába sorolt előadások tartalmilag mind az igények természetét, mind azok kielégítését illetően ujszerű megállapításokat nem tartalmaztak, de az ismertetett igényelemzések hazai elvégzése és az eredmények publikálása hasonló módszerekkel kívánatos lenne.

A "B" szekcióban elhangzott 6 előadás az "Információtárolás" című alatt elsősorban az információhordozó dokumentumok /könyvek, folyóiratok, szabadalmi leírások, mikrofilmek stb./ rendezett tárolását tárgyalta. Az előadások szerint a vállalati, intézeti könyvtárakban az ETO, valamint a különböző indexelési eljárások és speciális osztályozási rendszerek segítségével tartalmuk szerint rendezett dokumentumok, továbbá az ezek témakörönkénti keresését biztosító peremlyukkártyás és mikrofilmes /Filmorex/ nyilvántartó-kereső rendszerek kellőképpen biztosíthatják az általános szakmai igények szakirodalmi kielégítését, de nem elégségesek az ilyen jellegű speciális igények kielégítéséhez. Külön előadás foglalkozott a vezetői tájékoztatási igények eredményesebb kielégítését szolgáló osztályozási rendszerekkel. Az erről szóló tanulmány 3 osztályozási rendszert /ETO, kettőspontos osztályozás stb./ hasonlított össze, ennek eredményeképpen a szakterületi igények kielégítésére teaurusz kidolgozását tartja szükségesnek. A "B" szekció többi előadása a hagyományosnak mondható információ-tárolási kérdésekkel foglalkozott és ennek megfelelően nem a legkorszerűbb, hanem az átlag szakkönyvtári szinten e téren jelentkező mindennapi feladatokat elemezte.

A "C" szekció előadásai közül három manuális /lyukkártyás, unitermes/ rendszert ismertetett, egy számítógéppel ellenőrzött könyvtári dokumentum-körözési rendszert, egy az információkereső rendszer intellektuális alapjával és további egy kódolási, jelölési rendszerek alkalmazástechnikai kérdéseivel foglalkozott. A szekció manuális információ-tároló és -kereső rendszerekkel foglalkozó előadásai a hazailag már jól ismert fénylyukkártyás, unitermes rendszereket ismertették. Az elhangzott előadások közül a kódolási, jelölési rendszerek alkalmazástechnikai kérdéseivel foglalkozó a leginkább figyelemre méltó. Ez a rövid tanulmány a különböző szempontok szerinti osztályozás jelzettelési problémáit elemezte, különös tekintettel a fogalmak tiszt-

tán numerikus vagy tisztán betűkből álló jelölési lehetőségeire. A tanulmány a tisztán nagy betűkkel történő jelölési módszer előnyeit méltatta, más jelölési módszerekkel szemben, kiemelve ennek a jelölésnek a variációs és fejlesztési lehetőségeit. A tezaszusz-fogalmak nagybetűs jelölése a számítógépi programok elkészítését egyszerűsíti és hozzájárul problémamentes alkalmazásukhoz is.

A szemináriumon elhangzott előadások meghallgatása és megvitatása 3 munkacsoportban történt, amelyben a résztvevők közös ajánlásokat dolgoztak ki és fogadtak el.

Az ajánlások részletesen felsorolják azokat a feladatokat, amelyek a szakirodalmi információhordozók választékának bővítése, az információk feldolgozása, korszerű tárolása és közreadása, valamint a tájékoztatási szakemberek képzése terén feltétlenül megoldandók Indiában.

- o -

A szeminárium teljes előadás szövegét tartalmazó kiadvány az indiai tájékoztatásügy legfőbb problémáit jól tükrözi. Jó lenne, ha a hazai tájékoztatásügy egy-egy fontosabb problémakörének részletes megvitatására az Indiában eredményesen megrendezett szemináriumhoz hasonló rendeznének.

A kiadvány az OMKDK-ban betekintésre az érdeklődők rendelkezésére áll.

Terebessy Ákos

A környezetvédelmi tervezés és a környezetszennyeződés információs forrásai

A környezetvédelem szerteágazó és egyre növekvő területén szembevetendő az információs források nagy száma, a kiadványtipusok sokfélesége és heterogén jellege még akkor is, ha a felmérés csak az angol nyelvterület termékeit veszi számba két szűkebb témakörben, mint környezetvédelmi tervezés és környezetszennyeződés. A két szakterület információs forrásai eltérő arculatot mutatnak.

A környezetvédelmi tervezés tulajdonképpen két diszciplínából, a tervezésből és a területrendezésből, várostervezésből tevődik össze. Szakirodalmi sajátossága, hogy a nagy mennyiségű könyvből feltűnően kevés a referenzs jellegű, mint az enciklopédia, szótár, kézikönyv. Ami található, az a tervezés divatjából adódik és főleg egyetemi kiadók gondozásában megjelenő, kutatási eredményekről szóló sorozati mű./Pl.